

BAZAR

ERUPTION

EDDIE VAN HALEN IN TARINA

PAUL BRANNIGAN

PAUL BRANNIGAN

ERUPTION

EDDIE VAN HALENIN TARINA

Suomentanut Anssi Eriksson

BAZAR

Bazar Kustannus

Alkuteos: *Eruption – The Eddie Van Halen Story*

© 2021 Faber & Faber Limited, Lontoo

Suomentanut Anssi Eriksson

Sammy Hagarin lainausten suomennokset sivuilla
233–234 ja 269–270 ovat Asko Alasen (vuodelta 2011
teoksesta *Red – sensuroimaton rock-elämäni*).

Bazar Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

ISBN 978-952-376-573-3

Taitto Jukka Iivarinen / Taittopalvelu Vitale

Painettu EU:ssa

SISÄLLYS

Alkusoitto	7
1 Little Dreamer / Pieni uneksija	15
2 Eruption / Purkaus	31
3 On Fire / Liekeissä	78
4 Dance the Night Away / Tanssitaan koko ilta	111
5 Loss of Control / Hallinnan menetys	145
6 Jump / Hyppää	165
7 Love Walks In / Rakkaus saapuu	190
8 Feels So Good / Tuntuu niin hyvältä.....	209
9 Fire in the Hole / Ampu tulee	227
10 Distance / Etäisyys	263
Kiitokset.....	295
Lähteet.....	297
Kirjallisuusluettelo	307
Hakemisto	309

ALKUSOITTO

Musiikkiin uppoutunut Eddie Van Halen ei aluksi kuullut vaimonsa huutoa näppäillessään toistuvasti riffiä, joka oli pyörinyt hänen mielessään jo reilut pari vuotta. Sointukulku oli viettelevän perkussiivinen ja nykyisin välittömästi tunnistettavissa yhtyeen tavaramerkkihymni ”Jumpin” introksi. Vasta kun Eddie hetkeä myöhemmin kuunteli ensimmäistä tekemäänsä demoäänitystä, erotti hän olohuoneen lattialla staccato-kolmisointuja syntetisaattoristaan tökkiessään parisunnan makuuhuoneesta kantautuneet ärsyyntyneet ”turpa kiinni!” -huudot.

Eddie oli saanut jatkuvasti kuullakseen noita samaa kahta sanaa ensimmäisinä kuukausina Amerikassa asuessaan: kiusaavilta opettajilta, rasistisilta luokkatovereilta sekä stressaantuneilta, uupuneilta ja koti-ikävää poteneilta kahden perheen vanhemmilta, jotka jakoivat hänen oman ulkomailta Kaliforniaan muuttaneen perheensä kanssa saman kolmen makuuhuoneen kiinteistön Pasadenassa. Kaikki edellä mainittu sai aiemmin itsevarman, huolettoman ja tiedonjanoisen hollantilaisnuorukaisen vetäytymään syvälle oman mielikuvituksensa syövereihin. Vasta törmätessään rock'n'rolliin ja säröille ajetun sähkökitaran vapauttavaan voimaan nuori Eddie Van Halen löysi äänensä ja alkoi hahmottaa ympäröivää maailmaa uudella tavalla. Tuo prosessi

alkoi pian sen jälkeen, kun hän täysi-ikäistyi ja kehitti oman hybridi-instrumenttinsa, mittojen mukaan tehdyn ”Frankenstratin”. Hän oli ollut tyytymätön massatuotettuihin ”klassisiin” kitaroihin, jotka olivat mahdollistaneet rock’n’rollin häntä edeltäneelle sukupolvelle. Tämän jälkeen hän ryhtyi kehittämään kokonaan uutta sanastoa epämuodostuneelle kitarasekasikiölleen ja luovi samalla musiikille omistetun elämän aallokoissa vanhemman veljensä Alexin rinnalla sukunimeään kantavan yhtyeen kipparina. Silti kaikki käskivät häntä pitämään turpansa kiinni: niin asiakkaansa tutuilla pop-standardeilla rauhoittamaan pyrkivät klubien omistajat kuin Van Halenin joka ilta tähdittämässä ylikuormitetuissa ja kaoottisissa takapihajuhlissa kuokkavierailevat, taivaalla pörräävälle Pasadenan poliisivoimien helikopterille keskisormia heilutteleville sadoille lukiolaisille hajaantumiskäskyjä huutavat ilonpilaaja-kytät. Käskijöihin kuului jopa hänen rinnallaan kulkenut, yhä säännöllisemmin väliajoin jotain haluava ja parrasvaloihin addiktoitunut mieslapsi-laulaja. Mutta kitaristi ei tulisi enää pysymään vain hiljaa.

Van Halenin häikäisevän nimikkodebyyttialbumin julkaisu vuoden 1978 helmikuussa muutti koko rock’n’rollin historian suunnan. Kuten Jimi Hendrix *Experiencen*, Led Zeppelinin, Black Sabbathin, Ramonesin, Public Enemyn ja N.W.A.:n debyytit, se loi tuoreet, omaleimaiset ja uutta elinvoimaa uhkuvat pohjapiirustukset asennetta pursuavalle musiikille.

Tehtäköön tämä heti selväksi: vaikka levy ilmestyikin aikana, jolloin disco ja new wave olivat vanginneet suuren yleisön mielenkiinnon, *Van Halen* ei ”pelastanut” hard rockia ja heavy metalia – yksikään *Poweragea*, *Live and Dangerousia*, *Hemispheresiä* tai *Tokyo Tapesia* kuunnellut rockfani ei vuonna 1978 ajatellut genren olevan henkitoreissaan. Eikä

myöskään orastava brittimetallin uusi aalto, joka oli tuleva sinkauttamaan sekä Iron Maidenin että Def Leppardin Yhdysvaltain areenoille seuraavan viiden vuoden sisällä, ollut minkäänlaista velkaa Pasadenan bilerokkareille, mutta Eddien innovatiivinen ja kiihkeä tapa soittaa kitaraa sytytti genreen kiistatta täysin uutta kipinää. 23-vuotiaan kitaristin leuat loksauttava, laserohjattuja hammer-on- ja pull-off-kuvioita sekä äärimmäisen nopeita neoklassisia trioleja, kahden käden legato-täppäilyä ja painovoiman kumoavia vibrakampisyökyjä yhdistelevä 102 sekunnin mittainen ”Eruption”-sooloesitys käynnisti soittajakollegoiden hämmästykseksi kokonaisen vallankumouksen. Sen kuullessaan kitaristeilla pyöri mielissään pääasiallisesti kaksi kysymystä: ”Kuinka vitussa hän oikein tekee tuon?” ja ”Kuinka voin matkia sitä?” ”Eruption” oli ikonisin kitaraesitys sitten Jimi Hendrixin Woodstockissa esittämän raivopäisen ”Star-Spangled Bannerin”. Se jakoi hard rockin aikaan ennen ja jälkeen ”EVH:n” ja loi sekä kokonaisen sukupolvellisen teknisesti heikompi-tasoisia jäljittelijöitä että ”alternative rock” -kitaristien alakulttuurin, jossa Eddien virtuositeetin herättämän kunnioituksen musertamina päätettiin keskittyä vähemmän teknisiin ja yksilöllisempiin tapoihin soittaa instrumenttia. Eddiellä oli luonnollisesti omat vaikuttajansa – alkuaikojen Eric Clapton, Alvin Lee, Jimmy Page, Pete Townshend, Jeff Beck ja Allan Holdsworth vain muutamia mainitaksemme – mutta mitä tulee ajattelu- ja työtapaan, jolla hän lähestyi instrumenttiaan, on valaisevampaa poistaa kaikki viitteet Englannin rock-ylhäisöön ja keskittää Eddie henkisesti Kalifornian 1970-luvun puolivälin Z-Boys-skeittijengiin – Tony Alvaan, Jay Adamsiin, Stacy Peraltaan, Peggy Okiin – pelottomiin, seikkailunhaluisiin ja huimapäisiin urheilijoihin, jotka jatkuvasti venyttivät niin fyysisiä kuin psykologisiakin rajoja.

Aivan kuin Tony Alva puisella laudallaan polyuretaani-
renkaiden pyöriessä jalkojensa alla tunsu Eddie itsensä painot-
tomaksi puuta ja piuhoja käsissään: pitelemättömäksi, pysäyt-
tämättömäksi, kahlitsematomaksi. Samoin kuin Z-Boysit
syöksyivät tyhjiin Kalifornian esikaupunkialueiden uima-
altaisiin, oli Eddien lähestymistapa sooloihin kuin hyppy
tuntemattomaan, ilman ennalta harkittua ideaa siitä, mihin
tai miten hän saattaisi laskeutua, ja itse putoamista pelkää-
mättä. Luistelijan lailla hän näki edessään avautuvan maise-
man pomput ja notkot tilana vapaalle ilmaisulle. Siellä missä
muut näkivät esteitä, hän näki mahdollisuuksia. ”Edwardilla
on seikkailumieltä”, David Lee Roth totesi kerran hyväksy-
vään tapaan. ”Hän sukeltaa päätä edellä. Tarkastetaan sitten
myöhemmin, onko altaassa edes vettä.”

Tapasin Eddie Van Halenin vain kerran, hänen Los Ange-
lesin -kotinsa tontilla sijaitsevassa 5150-studiorakennuksessa
keväällä 1998. Studion vastaanottohuone kaksipaikkaisine
Daytona USA -rallipeleineen, *Twister*-flippereineen, *Asteroids*-
arcadepeleineen, laajakuvatelevisioineen sekä videokasetteja
ja CD-levyjä pursuilevine hyllyineen muistutti teinipojan
käsitystä aikuisen miehen kodista. Kuitenkin keittiössä
ollut kuva Eddien ja Alexin lapsuudenkodista Hollannin
Nijmegenistä rinnastettuna valtavankokoiseen kimaltele-
vaan kunniakirjaan, jonka Recording Industry Association
of America oli myöntänyt Yhdysvalloissa yhtyeen 60 miljo-
nasta myydystä levystä, oli silmiinpistävä muistutus siitä,
kuinka pitkälle Jan ja Eugenia Van Halenin pojat olivat
päässeet.

Talon isäntä ei olisi voinut olla yhtään hyväntahtoisempi
tai vieraanvaraisempi tarjotessaan alkoholitonta olutta ennen
kuin istahti mustalle sohvalle yhtyeensä uuden laulajan, en-
tisen Extreme-keulakuva Gary Cheronen viereen valmiina

puhumaan Van Halenin kolmannesta näytöksestä, jonka airut oli Pyhän Patrickin päivänä julkaistava kvartetin yhdestoista studioalbumi *Van Halen III*. Eddie jutteli tuolloin kuusi-vuotiasta Wolfgang-poikaansa kohtaan tuntemastaan rakkaudesta ja kertoi, kuinka parivaljakolla oli tapana käydä rannalla keräämässä kiviä, joista he muokkasivat myöhemmin plektroja. Hän puhui myös mielipahasta, jota työn vaatimusten aiheuttama poissaolo näyttelijävaimonsa Valerie Bertinellin luota hänessä synnytti. Kertoessaan kiireellisestä lonkkaleikkauksen tarpeestaan hän tokaisi: ”Olen vain yksi vitun vanha ääliö kuten kaikki muutkin.” Mutta kun hän nappasi yhden nimikkosoittimistaan hyppysiinsä ja alkoi tapailta otelaudalta ”Drop Dead Legsin” riffiä, hänen uurteiset kasvonsa näyttivät kadottavan kertaheitolla viidentoista vuoden edestä kertynyttä kulumaa. Kitara ei poistunut kertaakaan hänen käsistään seuraavaan tuntiin, jonka aikana hän kertoi 25 vuoden aikana rock’n’roll-bisneksestä kertyneitä sotatarinoitaan. Kitara lauloi, ärjyi, vinkui, nurkui ja sylki, ja useasti se tuntui kuin nauravan ääneen, samalla kun Eddie hymyili ja nauroi kuin ei olisi itsekään uskonut, millaisia ääniä hän oikein taikoi siitä esiin. Hän suhtautui pahamaineisen varautuneesti toimittajiin – ”Kukaan ei oikeasti ymmärrä, mitä yritän sanoa”, hän valitti kerran *Guitar Player*-lehteen Eddien ensimmäisen haastattelun vuonna 1978 tehneelle ja sittemmin luotetuksi mieheksi muodostuneelle Jas Obrechtille – joten hän asetti haastattelumme aluksi oman sanelimensa pöydälle omani viereen. Vasta vuosia myöhemmin lukiessani enemmän hänen työskentelymetodeistaan tajusin, ettei hänen nauhoittimensa pyörinyt siksi, ettei hänen sanojaan vain siteerattaisi väärin julkaisussa, jota hän ei todennäköisesti tulisi koskaan edes lukemaan, vaan siltä varalta, että hän saattaisi puheensa ohella taltioida mahdollisia

kultakimpaleita: sormistaan alitajuisesti virtaavia riffejä ja musiikillisia aihioita.

Kun Eddie keskusteli Billboard-lehden haastattelussa yhdysvaltalais toimittajan ja vannoutuneeksi faniksi julistautuneen Chuck Klostermanin kanssa vuonna 2015, hän tunnusti, ettei muistanut säveltäneensä ainuttakaan yhtyeensä suurimman hitin ikonista riffiä, sillä suurin osa niistä oli tehty humalassa ja huippulaatuisen kokaiinin vaikutuksen alaisena. Kun hän kertoi minulle uskovansa aiemman ylettömän ryyppäämisensä kummunneen halusta peittää se tosi asia, että hän piti itseään ”epävarmimpana kusipäänä, jonka olet eläissäsi tavannut”, oli vaikeaa olla ajattelemta, etteikö hänen hyväksi havaitsemansa tapa juoda luodakseen olisi vuosien varrella ruokkinut tuota lamauttavaa huijarisyndrooman tunnetta. Hän julisti ylpeänä Van Halen III:n olevan ensimmäinen albumi, jonka hän oli säveltänyt täysin selvin päin. Jokseenkin julmana kohtalon oikkuna se oli myös kiistatta huonoin Van Halenin nimissä koskaan julkaistu levy, ja vaikka Eddie sanoikin tuona iltapäivänä ”aikovansa tehdä musiikkia aina kuolemaansa saakka”, ei hän jäljellä olleiden 22 tällä planeetalla viettämänsä vuoden aikana julkaissut enää koskaan albumillista täysin uusia kappaleita. Van Halenin viimeiseksi jäänyt levy, vuoden 2012 *A Different Kind of Truth*, koostui pääosin aiemmin julkaisemattomista demoraidoista, jotka oli äänitetty alun perin vuosina 1974–1977 ja muokattu uudelleen. Hiljaisimpina hetkinä tunnetun häpeän on täytynyt jäytää mestaria. ”On olemassa vanha venäläinen sanonta: ”Tuon kaverin vatsalla ei ole enää juovia”, David Lee Roth kertoi LA Timesille vuonna 2012 *A Different Kind of Truthin* julkaisun aikoihin. ”Se tarkoittaa, että jostakusta on tullut lihava ja hidas. Eddien vatsassa on edelleen paljon juovia.”

Eddie Van Halenin kuolema 65-vuotiaana 6. lokakuuta 2020 sai muusikkokollegoissa aikaan valtavan surun ja rakkauden ryöpyä, ja moni kunnioitti häntä ”kitaran Mozartina”. ”Hän oli aito asia”, luonnehti Led Zeppelinin Jimmy Page. ”Hän toimi pioneerina häikäisevälle tekniikalle ja osoitti sellaista makua ja lennokkuutta, mikä mielestäni asetti hänet aina matkijoidensa yläpuolelle.”

”Eddie oli kitarailmiö ja hänen soittonsa oli silkkaa tai-kuutta”, AC/DC:n Angus Young sanoi. ”Hän oli erityislaatuinen lahja koko musiikkimaailmalle.” Queenin Brian May kutsui ystäväänsä ”luultavasti historian ainutlaatuisimmaksi ja häikäisevimmäksi rock-kitaristiksi”, samalla kun The Whon Pete Townshend, ystävä hänkin, kutsui häntä yksinkertaisesti ”suureksi amerikkalaiseksi kitaristiksi”.

Viimeistellessäni tätä kirjaa kuusi kuukautta Eddien kuoleman jälkeen keväällä 2021 kaivoin esiin *Kerrang!*-lehden numeron, jossa julkaistiin vuonna 1998 tekemäni haastattelu. Jutun päättävillä lauseilla tuntui kenties väistämättäkin olevan entistäkin enemmän arvokkuutta ja painoarvoa hänen menehdyttyään.

”Musiikki ei ole kilpailua”, Eddie kertoi, ”ja toivottavasti kun olen poissa, jotain tulee pysymään ihmisten mielissä ja liikuttamaan heitä. Olipa kyse sitten kymmenestä tai kymmenestä miljoonasta ihmisestä, se tarkoittaa, että tehtäväni täällä on suoritettu.”

Artikkelin viimeisissä kappaleissa olin viitannut seikkaan, että Eddie myönsi avoimesti, ettei ollut koskaan yrittänyt seurata modernin musiikin trendejä. Hän paljasti kuunnelleensa viime aikoina Bob Dylanin kolmattaatoista albumia, vuoden 1997 *Time Out of Mindia*, mutta hänen CD-levynsä oli jäänyt jatkuvasti jumiin kolmosraidan kohdalle. Tunnistin silkasta mielenkiinnosta kappaleen ”Standing in the

Doorwayksi”, ja päätin kuunnella sen nyt Eddietä omalla tavallani kunnioittaakseni. Vanhenemisestä ja menneistä päivistä kertova kappale on kirjoitettu ikääntyvän ja ”homoa kitaraa” savuke suussa rämpyttävän, menneisyytensä haamut pian tietoisesti kohtaavan kertojan näkövinkkelistä.

Kappale vaikuttaa sopivalta elegialta Eddie Van Halenille, joka seisoo ikuisesti kollektiivisessa tajunnassamme lavalla leveä virne kasvoillaan kuuntelemassa hämmästyneenä kotitekoisen kitaransa loihtimia ääniä, hard rockin Peter Panina – vapaana sieluna, joka ei koskaan kasvanut aikuiseksi mutta oppi kuitenkin lentämään.

LITTLE DREAMER / PIENI UNEKSIJA

Hollanti–Amerikka-risteilylinjan myynti- ja markkinointiosasto oli tehnyt hyvää työtä herättääkseen uljaaseen uuteen maailmaan matkaajissa tasa-arvoisen amerikkalaisen unelman henkeä ennen kuin nämä olivat edes nousseet yhteen yhtiön lippulaiva-aluksista. Atlantin ylittävän SS *Ryndamin* turistiluokkaan oikeuttavien lippujen haltijoille kerrottiin esimerkiksi, että heillä olisi ennennäkemätön pääsy laivan hienoiimpiin fasiliteetteihin – promenadikannen palmupihalle, korttihuoneeseen, kirjastoon, amerikkalaistyyliiseen baariin, tupakointihuoneeseen sekä ihastuttavaan lasten leikkihuoneeseen – sen sijaan, että heidän liikkumisensa olisi alan tapojen mukaisesti rajoitettu kannen alaisiin perustiloihin. New Yorkiin 1950- ja 60-luvuilla matkanneille eurooppalais-siirtolaisille – niille, Vapaudenpatsaan juuressa nököttävää pronssiplakaattia lainaten, ”toisiaan vasten painautuneille, vapautta janoaville massoille” – alus edusti kultareunuksin koristeltua porttia tulevaisuuteen.

Vuoden 1962 maaliskuun 1. päivän aamuhämärissä Jan van Halen, hänen vaimonsa Eugenia ja pariskunnan lapset, 8-vuotias Alex ja 7-vuotias Edward, painoivat Nijmegenissä, Rozemarijnstraat 59:ssä sijainneen asuntonsa oven kiinni ja

suuntasivat kaupungin juna-asemalle matkallaan kohti Rotterdamin satamaa, josta he jatkaisivat SS *Ryndamin* turisti-luokassa aina Amerikan kaukaisille rannoille saakka.

Perheellä oli mukanaan kolme suurikokoista matkailukkuu, 75 alankomaiden guldenia ja Rippen-pystypiano. Klarinetin- ja saksofoninsoitossa lahjakas, teini-ikäisestä saakka ammattimuusikkona toiminut Jan van Halen oli viettänyt suurimman osan aikuisuudestaan liikkeellä ja matkannut niin veneillä, junilla kuin autoillakin saattaakseen musiikkiaan massojen ulottuville. Hän oli soittanut arvostettujen jazzkokoonten, swing-yhtyeiden ja orkesterien riveissä, ja nyt hän toivoi tämän matkan tuntemattomaan avaavan viimein mahdollisuuksia päästä toimimaan oman mielensä mukaan.

Vuoden 1963 maaliskuun ensimmäisellä viikolla 42-vuotias muusikko pukeutui joka ilta hienoimpaan pukuunsa ja esitti housebändin kanssa laivan ykkösluokan ravintolassa puheensorinan, pöytähopeiden ja hienojen keramiikka-astioiden kilinän synnyttämän hennon äänimaton kanssa kilpailleita ikivihreitä sekä ragtime- ja swing-sävellyksiä. Näin hän tuki taloudellisesti perheensä Atlantin ylittävää matkanketkoa. Eräänä iltana myös van Halenin jälkikasvu sai mahdollisuuden väläyttää kykyjään perheen pianon ääressä, ja nuoriso ilahdutti yleisöä niin pilkuntarkalla melodisten eurooppalaisten valssien konsertolla, että aluksen kapteeninkin lumoutui siinä määrin, että perhe kutsuttiin seuraavana iltana aterioimaan hänen pöytänsä. Tarkkaavaisten tarjoilijoiden pyrhdellessä SS *Ryndamin* tuoreimpien vip-vieraiden ympärillä nuori Edward van Halen paistatteli uuden ympäristönsä ylellisyydessä, veti isäänsä hihasta ja kysyi vain yhden yksinkertaisen kysymyksen: ”Voimmeko jäädä tänne asumaan?”

”Minun täytyy nostaa hattua isälleni, jolla oli 42-vuotiaana munaa myydä kaikki, pakata laukkunsa ja tulla kokonaan uuteen maahan”, Eddie Van Halen sanoi vuonna 2015 perheensä siirtolaiskokemusta muistellessaan. Todellisuudessa nuorten lastensa uudelleen juurruttaminen 1960-luvun alussa Hollannista Amerikkaan oli Eugenia van Halenin päätös. Miehensä kaikesta viehätysvoimasta ja itseluottamuksesta huolimatta perheen läheisimmin tunteneet tiesivät, että Eugenia päätti tärkeimmistä asioista, eivätkä Janin ystävät – ilkikurisista pojista nyt puhumattakaan – epäröineet muistuttaa häntä asiasta.

Pariskunta tapasi toisensa ensimmäisen kerran Indonesian Jakartassa 1940-luvun lopulla. Radio-orkesterin kuusi-
viikkoinen soittokomennus hollantilaisiirtokunnassa tarjosi Jan van Halenille aluksi mahdollisuuden päästä eroon tuskaisista sotamuistoistaan, joissa hänet soittokunnan jäsenenä pakotettiin toisinaan aseellakin uhaten esittämään propagandauluja kotimaataan miehittäneille saksalaisjoukoille. Tuo kuusiviikkoinen pesti venyi lopulta kuuden vuoden mittaiseksi van Halenin rakastuttua eloisaan ja tyylikkääseen, itseään viisi vuotta vanhempaan toimistotyöntekijään. Järkevänä ja maltillisena Rangkasbitungin maalaiskylästä kotoisin olevana tyttönä Eugenia van Beers varoi aluksi sotkeutumasta romanttisesti kevytmieliseen, tuikkivasilmäiseen eurooppalaismuusikkoon, mutta Jan oli hauska, mukava, hyväsydäminen ja huomaavainen mies. Niinpä pariskunta asteli avioliiton satamaan Indonesian pääkaupungissa 11. elokuuta 1950.

Saariston sisäinen myllerrys nostatti kuitenkin pian epävarmuuden tummia pilviä liiton ylle. Sota-aikaisen kolmi-
vuotisen Japanin armeijan miehityksen jälkeen Indonesia oli julistautunut itsenäiseksi vuoden 1945 elokuussa, vain 48 tuntia keisari Hirohiton antauduttua liittoutuneille Hiroshiman

ja Nagasakin pommitusten jälkimainingeissa. Miltei 150 000 indonesialaisen ja 5 000 hollantilaisen hengen vaatineen nelivuotisen katkeran taistelun päätteeksi Hollanti taipui vastentahtoisesti kansainvälisen paineen alla ja antoi periksi nationalistien vaatimuksille vuonna 1949. Vaikka tulikin vielä vierähtämään kahdeksan vuotta ennen kuin presidentti Sukarno virallisesti kansallisti kaikki Indonesiassa toimivat hollantilaisyrietykset ja karkotti maasta 40 000 hollantilaista, Jan ja Eugenia aistivat muutosten tuulet ilmassa jo avioliittonsa varhaisvuosina. He päättivät muuttaa Hollantiin ja keväällä 1959 Eugenian ollessa jo pitkälti raskaana pariskunta jätti jäähyväisensä Indonesialle ja suuntasi purjeensa kohti Janin kotikulmia Amsterdamissa.

Uusi alku Hollannissa tarjosi myös uusia haasteita. Big band -aikakauden lähestyessä loppuaan jazz-muusikoiden ammatilliset mahdollisuudet olivat käymässä vähiin ja uusien työmahdollisuuksien tavoittelu vaati Janilta viikkojen, toisinaan jopa kuukausien pituisia poissaoloja kotoa. Jan oli matkoilla silloinkin, kun Eugenia 8. toukokuuta 1953 synnytti pariskunnan esikoispojan, jonka he nimesivät Alexander Arthur van Haleniksi. Jan oli poissa myös silloin, kun perhettä siunattiin 26. tammikuuta 1955 toisella pojalla Edward Lodewijkilla. Eugenia muistutti miestänsä usein näistä poissaoloista perheen kodissa säännöllisesti käytyjen happamien sananvaihtojen yhteydessä. Jatkuvasti vähemmän luotettava puolisoltaan saamansa tuen vähyyteen turhautunut Eugenia vaati hieman toisen lapsensa syntymän jälkeen, että perhe muuttaisi Amsterdamista Gelderlandin maakunnassa sijaitsevaan Hollannin vanhimpaan kaupunkiin Nijmegeniin, jossa asuneet Janin sukulaiset olivat halukkaita auttamaan kasvatustasvelvollisuuksissa, jotka perheenisä niin huolettomasti löi laimin.

Edward ja Alex olivat erottamattomia jo kehdestä alkaen, kuin ”kaksi hennettä samassa palossa”, kuten nuorempi pojista muisteli. Janin musiikki toimi heidän varhaisvuosien soundtrackinaan. Tavallisesti riehakas parivaljakko istui rauhallisesti, lumoutuneena ja kuin paikoilleen naulittuna heidän isänsä harjoitellessa klarinetinsoittoa ja tömisteli riemuiten ympäri olohuonetta patoja ja kattiloita paukuttaen, kun tummanpuhuva savikiekko asetettiin perheen stereojärjestelmään ja koko talo tärisi kiihkeästi tamppaavien armeijan marssilaulujen voimasta. Niinä kertoina, kun Eugenia taivuteltiin tekemään yövuoroja joissain osa-aikaisista palvelualan töissään, avoimen vihamielisesti värillisiin naisiin suhtautuvat yritykset nimittäin tekivät valkokaulustehtäviin pääsemisestä mahdotonta, lähtivät pojat mukaan Janin keikoille. Eugenia toivoi, että poikien läsnäolo hillitsisi aviopuolison mieltymyksiä esitysten jälkeisiin ryyppäysmaratoneihin. Todellisuudessa Eugenian kasvavaksi harmiksi suunnitelma ei toiminut, vaan ainoastaan sitoi kolmikön tiiviimmin yhteen, kun Alex ja Edward riemastuivat pääsystään vaihtoehtoiseen universumiin ja palasivat jokaiselta seikkailultaan entistä lumoutuneempina isänsä uskaliaista ja boheemeista ystäväistä sekä heidän vapaasta, *laissez-faire*-suhtautumisestaan kuria, säännöksiä ja velvollisuuksia kohtaan.

Vaikka Eugenia ei koskaan peitellytkään inhoaan miehensä kiertolaiselämäntyöliä kohtaan, hän huomasi ja hyväksyi vastahakoisesti sen, että hänen poikansa jakoivat isänsä kanssa saman todellisen hurman ja intohimon musiikkia kohtaan. Niinpä Edwardin ollessa viisi- ja Alexin kuusivuotias Eugenia ilmoitti lapsensa paikallisen venäläisen konserttipianistin vetämille pianotunneille. Iäkäs maestro piti kovaa kuria ja aiheutti pelkoa nuorissa oppilaissaan. ”Hän vain istui siellä viivoittimen kanssa, valmiina lyömään

minua ympäri korvia, jos tein virheen”, Eddie muisteli. Eugenia kuitenkin kunnioitti opettajaa ja sanoi pojilleen: ”Jos aiotte seurata isänne jalanjäljissä, on parempi tehdä se kunnolla.” Kerran kun Alex julkesi valittaa siitä, että joutui opettelemaan skaaloja, asetti äiti hänen kätensä keittiön pöydälle ja napautti poikaa sormille raskaalla puulusikalla. Tällä tunnilla ei jääty kaipaamaan encorea. ”Hänelle oli tärkeää, että oitimme tilaisuuksistamme kaiken irti”, Alex muisteli.

”Hän näytti perheessä kaapin paikan”, Eddie tunnusti ja kuvaili Eugenia olevan ”vanhoillinen” ja Janin ”munaaja”. ”Harmittaa sanoa näin, mutta en usko, että isäni olisi juonut niin paljon ilman häntä. Eugenialla oli kultainen sydän, äläkä käsitä tätä väärin, mutta välillä hän saattoi olla kuin Hitler huonona päivänään...”

Jälkeenpäin on helppoa samaistua Eugenia tuntemiin turhautumisen tunteisiin. Ollessaan puolen maailman päässä perheestään ja ystävistään ja tultuaan kohdelluksi uudessa kotimaassaan parhaimmillaankin kuin toisen luokan kansalaisena indonesialaisen perimänsä takia oli hänen elämänsä tasapainottelua merkityksettömien töiden ja nuoren perheen kasvattamisen kanssa. Perheen talousasioissa hänen täytyi pärjätä kengännauhabudjetilla ja saamatta juurikaan apua henkisesti eksyksissä olevalta aviomieheltään. Ei olekaan mikään ihme, että kalifornialaisilta sukulaisilta kuullut ylistyslaulut elämästä Amerikassa sytyttivät kipinän, joka sai hänet unelmoimaan uudesta alusta. Vuoden 1961 puolivälissä ilmassa oli vain vähän merkkejä siitä, että perheen asema tulisi lähitulevaisuudessa parantumaan, ja Janin kaapiessa elantonsa selkänahastaan Eugenia ehdotti miehelleen muuttamista Yhdysvaltoihin, ei vain hypoteettisena ajatuksena, vaan käytännössä jo sovittuna asiana. Tuossa vaiheessa avioliittoa Jan tiesi, että oli parempi olla esittämättä vastalauseita.

Eddie Van Halenia pidetään yhtenä sähkökitaransoiton merkittävimmistä uranuurtajista. Hän perusti vuonna 1972 veljensä kanssa Van Halen -yhtyeen, jonka musiikki oli tyyllisesti aivan uutta ja josta tuli kalifornialaisen rockmusiikin ruumiillistuma. Yhtye onkin hard rockin menestyneimpiä yli 80 miljoonalla myydyllä levyllään.

Eruption on ensimmäinen täysimittainen elämäkerta Eddie Van Halenista, joka menehtyi lokakuussa 2020. Brittiläinen musiikkitoimittaja Paul Brannigan taustoittaa Van Halenin elämää vuosien mittaan tekemillään haastatteluilla ja valottaa yhtyeen ja mullistavan soittotyylin saamaa vastaanottoa aikalaislähteillä. Brannigan kuvaa Van Halenin musiikillista kehitystä ja menestystarinaa mutta myös tämän epävarmuutta, päihde-ongelmia sekä vaikeaa suhdetta bändinsä laulaja David Lee Rothiin.

ISBN 978-952-376-573-3

kl 99.1

www.bazarkustannus.fi

Kannen suunnittelu Faber